

Eliade, l'home i el cosmos

DAVID CASTILLO coordinador

editorial

Pocs mesos després que Viena publicqués l'única novel·la de Mircea Eliade, *Maitreyi* o *La nit bengalina*, Fragmenta Editorial presenta *El sagrat i el profà*, un dels textos fonamentals del pensador i escriptor romanès. Després d'estudiar a Bucarest, Itàlia i l'Índia –on forjaria gran part del seu imaginari–, Eliade es traslladaria a Londres i Lisboa abans d'instal·lar-se a París el 1945, on esdevindria un dels especialistes més importants de la modernitat en història de les religions. El 1956 arribaria a Chicago, destí dels darrers trenta anys de la seva trajectòria.

És un esdeveniment per a la cultura catalana la traducció que Julia Argemí ha fet d'*El sagrat i el profà*. Per aquest motiu hem volgut destacar un fragment llarg del pròleg de Vicenç Mateu, que és una magnífica introducció a l'obra d'Eliade. Mateu traça un recorregut on incideix fins i tot en els

seus mètodes d'estudi, per exemple en el sistema que passa per un estadi prereflexiu i acostuma a ser holístic, orgànic i dialèctic: "El seu projecte pot

Eliade arriba en català per dos llibres ARXIU

contemplar-se com l'esforç per desvelar les estructures fonamentals de la vida religiosa que sovint romanen ocultes o es manifesten de múltiples i variades formes sota condicions històriques diverses."

Tant si interessa el tema com no, el lector –com passa en el cas de Jung, amb qui va tenir contacte– sempre queda atrapat en la xarxa d'Eliade, a qui hem de considerar també un escriptor de talent. Posant sempre en contacte els comportament ancestrals amb els quotidians, els "mítics" amb els quotidians o vulgars, Eliade busca els punts de confluència entre les relacions i la sociologia i les altres humanitats, oferint-nos un fresc científic, però mai positivista. Accessibles, els seus textos ens fan partícips de les seves idees i intuïcions. De la recerca, sintetitza, proposa i genera pensament i, alhora, creativitat.

El sagrat i el profà és un llibre grandios també per la seva ductilitat, eficàcia i transparència.

La història de les religions és aquí una història de l'home espiritual, que s'interroga, estudia i no es queda en la superficialitat. En qualsevol cas, la lectura d'Eliade és sempre apassionant. *

MOTELBARSTOW

RAFAEL VALLBONA

Acta Brecht

Avui necessitem tant Brecht com aquella colla que volien ser escriptors el necessitaven a finals dels setanta. Ara i llavors, dues expressions històriques idèntiques del mateix naufragi, dos moments sense rumb ni cívic ni polític que es troben interpel·lats en la literatura de l'alemany. Llavors va ser Feliu Formosa qui va atiar tantes incerteses comunes amb aquella esplèndida *Aula Brecht* (1977-1983). En la intimitat d'una formació desendregada però contundent havíem llegit *Les elegies de Buckow* (Edicions 62) que ell mateix havia traduït: "Ni el Diluvi / no durà eternament. / De sobte van passar / les agües negres. / Ben pòques, tanmateix, / han durat més"; però no va ser fins que vam assistir a la seva classe magistral que vam entendre el valor de l'artista per desemmascarar les nafres de la societat.

La immersió va ser brutal. La gosadia de portar l'espectacle a una aula dels Hermanos on gairebé tots havíem estudiat va provocar un vertigen històric insuperable. No era només aquella poesia com un discurs de moral política, era la rebel·lia que aixecava cada vers entre un públic que seia als mateixos pupitres on anys abans havíem estudiat vides de sants i les *leyes funda-*

mentales del estado. Dient implacablement Bertolt Brecht –mai no he sentit a ningú dir amb tant de sentit un poema–, Feliu Formosa va transformar l'obra del bavarès en un clam bell, intel·ligent i unànime contra l'estúpida col·lectiva que s'imposava a poc a poc en una societat estabornida per la sobtada il·lusió política d'una transició cap al no-res.

Trenta-cinc anys després, havent arribat al final del camí on ens va portar aquell engany col·lectiu, ja no ens queda res més que la contundent poesia de Brecht. Ni el benestar promès, ni la política com a bé comú, ni l'honestetat democràtica, ni un autogovern extenuat per la inepta gestió d'uns i altres. Res. Els grans homes ens han empenyorat fins i tot la gosadia, els somnis. Ens queda Brecht, de nou traduït per Formosa a *Poemes i cançons* (Edicions 62), que va conformar l'espectacle *Hola Brecht*; un renovat exercici de consciència. "Els grans homes diuen moltes coses estúpides / consideren estúpida la gent / i la gent no diu res i els deixa fer / i així el temps va corrent." El 12 de novembre del 1998 en Feliu en va dedicar un exemplar a la meua filla: l'art interpel·la totes les generacions d'una societat. Avui l'hem de tornar a escoltar. *

SENYORRUC

GUILLEM CIFRÉ

